

Lục Tỉnh Tân Văn

Directeur Politique - L. MARTY
 Sec. Général - NGUYỄN-V. CỎA
 ADMINISTRATION
 ET RÉDACTION:
 Saigon, Rue Cathala, 153-155 (1er Etage)

GIÁ BÁN:
 Năm-thứ, Trung-tử và Cựu-mai
 Một năm... 6 00
 Sáu tháng... 3 00
 Ba tháng... 2 00
 Mua báo thì kể từ ngày
 mồng 1 và ngày 15 một tháng
 mà phải trả trước.

六省新聞
 MỖI TUẦN LẺ RA BA KỶ:
 NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
 Mỗi số bán lẻ... 0 04
 TELEPHONE N° 476

GIÁ BÁN:
 Một năm... 75 00
 Sáu tháng... 4 00
 Ba tháng... 2 25
 On s'abonne sans frais dans
 tous les bureaux de poste.

POUR LES ABOUNNÉS, s'abonner
 à SAIGON: Aux bureaux du Journal.
 à HANOI: Aux bureaux de Trung-
 Bắc-Tân.
 On traite à forfait pour les
 contrats de longue durée. Les
 prix sont payables d'avance.

MỤC LỤC

1. - Giải bài Diễn-thuyết của Quan Thống-độc Nam-kỳ.
2. - Hội đồng quân hạt.
3. - Đờng pưon lốt hùm rưng cây nhóc khỉ.
4. - Góc cang có động tranh công thương các.
5. - Thuốc Gòôôp đã ngon mà lại rẻ.
6. - Thông báo.
7. - Báo việc quan.
8. - Lý lịch của chệt Ly-thiên.
9. - Ông Ng. - chánh-Sát tư là Đờng-nghiem.
10. - Hội Nông-nghiệp Trung-tử Mytho.
11. - Hưong trưon.
12. - Tên các chủ lò đường.
13. - Tin Đông-dương.

Giải bài Diễn-thuyết của Quan Thống-độc Nam-kỳ

(Tiếp theo)

Trong tờ báo trước, tôi đã giải rõ rằng Quan Thống-độc Nam kỳ ngài muốn đi đặng đờng-bang ta vào đờng thương-mại cho khỏi làm vấp mà thôi chí, cho nên ngài mới chỉ về các cuộc khó khăn cho đờng-bang biết trước mà phòng bị. - Nay tôi xin giải tiếp các lời ngài đã dạy bảo trong bài diễn thuyết ấy.

Ngài nói rằng Annam mình xưa nay chuyên một nghề làm ruộng mà thôi, không có đặng vào nghề buôn bán, cho nên không rõ thấu cái cơ quan nghề ấy là đâu. Bởi vậy cho nên có nhiều trang đã ra buôn bán mà làm không nên việc. Ngài thấy trước hết Annam mình mang tiếng không hay giữ chữ tín trong việc buôn bán. Điều ấy nó làm hại cho mình biết là đường nào. Việc buôn bán nhờ nhau thứ nhất là y kỳ hẹn. Nếu mình lời kỳ hẹn thì không buôn bán với người nào được hết. Đã biết rằng một tiệm mà buôn bán thì trước hết phải có vốn. Buôn bán lớn thì vốn lớn, buôn bán nhỏ thì vốn nhỏ. Tuy vậy mà hề buôn bán ít ngày rồi thì làm sao cũng phải có bổ hàng chịu. Tiệm bán lẻ thì bỏ chịu với tiệm bán sỉ, còn tiệm mua sỉ thì phải cậy vốn của hàng bạc mà trả ra ngoài quốc hay là trả cho máy nhà kỹ nghệ chế tạo hàng hóa ra. Sự chuyển vốn cho nhau đây nó hay là tại nơi mua chịu bán chịu đều có kỳ hạn. Hết đến kỳ thì trả cho nhau đủ số, trong số sách mỗi tiệm đều biết đến ngày nào mình phải trả cho bao nhiêu mà trả ra cho máy tiệm khác là bao nhiêu, hàng bạc cũng vậy, tiệm lớn tiệm nhỏ đều cứ coi theo đó mà gìn giữ buôn bán hoài hoài, chẳng cho hụt vốn mình buôn bán với người ta, nếu đến kỳ phải trả bạc chịu, mà mình không gìn giữ, dùng vốn làm việc khác. Không bạc mà trả, lời kỳ hẹn với người ta, thì làm bối rối cho người chủ nợ mình biết là đường nào. Người ấy kẻ chắc có bạc mình trả đặng mà dùng vào chuyện khác của họ, tới ngày mình

không trả, thì việc họ tính làm phải hư, không làm được thì họ phải bị thất lợi trong việc ấy. Mình lời hẹn một lần thì ngày sau người ấy chẳng dám tán chịu cho mình nữa, rồi thì mình không có hàng mà bán, lấy chỉ tế tôi mà chịu đặng số phi trong cửa hàng của mình. Đến chừng nội chợ người ta đều biết mình buôn bán không giữ lời hẹn thì tiệm mình phải đóng cửa không còn buôn bán với ai được nữa ấy là nói việc lời hẹn trong chuyện tiền bạc thiếu đủ.

Đấy nói qua lời hẹn trong việc hàng hóa. Ví như mình ra bán một món hàng. Trong nhật báo mình ra hàng ấy thì thế nào, làm chắc chắn ra sao, còn nặng là bao nhiêu, thược tất bao nhiêu v.v.v. Lại hàng kiểu để tại tiệm mình cho, bạn hàng coi thì cũng y như lời rao. Máy niệm ở xa xem trong nhật báo thấy rao viết thì tới cho mình xin mua hàng kiểu, mình gọi kiểu đi cũng như lời rao vậy. Ai này lấy kiểu đó đem cho người ta dùng thử, máy bạn hàng nhắm dẹo hàng ấy bán chạy thì họ ra xài, mới đến tiệm mình mua về bán. Bạn đầu mình bán đặng lời rao, đến đến đặng, cần đủ, do đủ, v.v.v. Ai này đờng-bang lòng, hàng bán chạy mau. Bạn hàng rùng rùng lời mua. Thấy đặc lợi làm mình không dẫn tánh tham, mới trợn vào hoặc hàng xấu hơn hoặc hàng đẽ bù mục, hoặc dẽm liêu, do thiếu cần thiếu. Bạn hàng không ngờ đem về bán thì hạ đàng không đặng, hay là bị hóa ra mất bởi thiếu số, thiếu thược thiếu cần, thiếu lượng, mới lần lần bỏ hàng ấy, không thêm dùng nữa, kiếm hàng khác mà dùng tốt hơn và lại rẻ hơn. Té ra hàng mình bán không chạy nữa, bị hàng đặng lợi nhiều thất lợi thậm đạ đó là tại mình lên lời hẹn không dẽm không cần không giao hàng y như lời mình rao với người ta vậy. Diệt một lần như vậy rồi, ngày sau mình rao bán món hàng khác thì họ đem bụng nghĩ ngờ, không xới

sàng đến mà mua bán với mình cho nhiều, còn có mua thì họ cũng kéo dài giá cả cho rẻ, đặng mà phòng khi hàng mình giao không y như lời mình thì lấy chỗ giá rẻ ấy mà trừ bớt chỗ thất lợi.

Cũng như tại chợ Saigon này có xây đến một đũa thất lợi cho các nhà buôn một nước lớn bên viễn đờng này. Số là trong lúc Âu-châu đờng chinh chiến thì hàng hóa bên Âu-châu khó mua qua, trước là máy lò chế tạo đều lo việc binh lương khi giới thuốc đạn, không làm ra mà bán, sau là tàu bè chở chuyên số tồn lấy làm nặng nề. Ấy vậy các nhà buôn tại chợ Saigon mới kiếm hàng ngoại quốc xung quanh bên viễn đờng đặng mua về mà bán cho bá tánh trong xứ này đặng, khi ấy mới có một hãng xe kéo và một hãng xe hơi, hồi hàng bên nước ngoài đến. Nhà buôn bên ấy mau mau gọi hàng kiểu lại, kiểu thiệt là tốt, đem ra dùng ai si cũng chịu. Giá lại rẻ, tiền chờ qua tới đây cũng nhẹ. Tuy phải đóng thuế nhập cảng nặng, mà cũng còn có hàng tốt và rẻ cho bá tánh dùng. Đờng-bang xe kéo, hãng xe hơi và máy hàng xe máy mua hàng ấy lấy làm nhiều. Chắc sao cũng đặng lợi lắm. Ai đi mua về rồi coi lại hàng cũng in kiểu, mà sao bạn hàng mua về xài ai này cũng đến kêu nài rằng hàng không tốt, mau hư lắm, so sánh với hàng Huế-kỳ hàng Âu-châu tốt hơn nhiều mà xài thì còn lợi hơn hàng ấy. Bởi đó không ai mua hàng ấy nữa, máy hàng mua vào máy kết hàng những lại thất lợi biết bao nhiêu, tự nguyện không mua hàng nước ấy nữa. Đờng-bang coi đó thì rõ cái việc thất tin trong sự buôn bán hại là chừng nào! Cho chỉ máy, chủ lo nước ấy chế hàng y như kiểu, chắc chắn như vậy, thì trong xứ chúng ta đặng dùng tinh nguyên bản của họ. Bên Âu châu và bên Huế-kỳ làm sao mà giành mới cho lại.

Luôn dịp đây tôi xin nói qua việc buôn bán lúa. Đờng-bang cũng biết tại Chợ-lớn, nhà máy mua lúa mỗi ngày chẳng xiết kể là mấy muơn tạ, ngoài nhà máy cũng có tiệm trữ lúa lớn, ai đem tới bán thì mua luôn luôn, lại thêm tại Saigon mấy nhà máy xuất cảng cũng mua lúa muơn nhà máy xay rồi bán ra ngoài quốc. Chợ buôn bán rần rần như vậy, (tàu này ăn đầy rồi ra kể tàu khác lại ăn nữa, luôn luôn như vậy từ đầu năm cho chí cuối năm, mà chủ tiệm mình ít người nào ra ngoài Chợ-lớn Saigon mà bán lúa mình cho đặng. Ai ai cũng bán tại chợ cho khách lạ, mua đem chài lại chở ra ngoài Cholon Saigon hay là đem đến máy cái chành lớn trong lục tỉnh mà bán lại lấy lời, rồi máy chành ấy, máy tiệm trữ lúa ấy bán lại cho hãng người tây xuất cảng, ăn lời một lớn nữa. Ấy là tại sao vậy? Ấy là bởi cơ này: Một là chủ tiệm ít người

có chài mà chở lúa ra Saigon Chợ-lớn hai là nếu có muơn đặng chài chở ra tới nhà máy rồi, thì gặp giá nào phải bán giá ấy, rồi trong lúc chở ra mà giá lúa sụt đôi ba cái một tạ cũng phải bán, không lẽ chờ về, mà còn để đó mà không giá thì số tồn ghe bạn tiền bên nhiều lắm. Lại có khi lúa mình chở ra rồi các nhà máy các tiệm trữ chài bắt chấp đoan ha giá, mình cũng phải chịu, có kể hỏi: Vậy sao không đem lúa kiểu ra ngoài Cholon Saigon mà tính giá cả cho ắt-chất rồi sẽ chở lúa ra? Tôi xin trả lời liền, đem lúa kiểu đi cùng Saigon Cholon từ tiệm trữ qua nhà máy cho đến các hãng xuất cảng không có chỗ nào chịu coi lúa kiểu mà mua lúa vừa trong lục-tỉnh bao giờ. Tại sao vậy? Là tại khi trước hàng nào tiệm nào mua lúa coi theo kiểu cũng đã bị việc khó đời hết. Thường chủ tiệm mình đem lúa kiểu đến bán thì hoặc lựa chổ lúa tốt trong vựa mình mà lấy kiểu, hoặc bắt cần lấy kiểu nhằm chổ lúa tốt, lúa khó hay là lúa sạch, còn trong vựa thì không đều như vậy hết. Đến chừng bán rồi chở ra Saigon Cholon đem lên cầu, tiệm thứ lại lúa không in như kiểu, không chịu lấy, sanh ra đều đòi hỏi cái lấy không thuận xuôi cho để mà bán về sau. Cũng có khi tiệm khách-trú gặp lúc lúa sụt giá, kiếm thế mà bớt giá đã chịu mua trước với mình rồi, thì tiệm ai mua bán như vậy thì không ai thêm mua bán với họ, song họ cũng không muơn mua họ cách ấy, có ý để cho mình bán tại vựa hay là chở hết ra Cholon, cho họ đặng thế thứ lợi hơn. Mua bán lúa lấy kiểu làm tin thì mua bán với hãng người tây, chẳng hề sai lời. Họ mua rồi mình chở ra lúa y như kiểu thì họ lấy hết, đặng giá rồi sụt lợi lỗ họ cũng cam chịu. Ấy cũng là họ biết giữ chữ tín trong việc buôn bán của họ đó. Vậy nên ngày nay chủ tiệm mình phải đóng đem lúa kiểu mà bán cho họ, biết giữ chữ tín như họ, trong sự cho họ kiếm và trong sự yên lòng, thì làm

XA-BONG MAT-XAY
 Tất nhất cõi Đờng-dương

Con ngựa một sừng

HAO-VINH Công-ty
 (Hàng ANNAM)
 146 Rue Lafayette, Saigon
 AGENT EXCLUSIF

Vậy thì những bạn bán hàng vật, cùng là thối-héo, thối-bò và bán gánh, bán bưng của ta nếu có bị chúng nó ngăn trở đầu chi sai phép, xin hãy lấy bằng cứ cho đủ, rồi đến bốn báo mà tố cáo đến bị bức của mình, thì chúng tôi sẽ thân hành đến quan trên mà mình tố cho; làm cho các người bị ép và chúng nó thấy cái phép luật của nhà nước rất công-bình chính-trực.

Lời bốn báo nói trước đây là bởi ngài viết ách-chàng của bốn báo nó bắt bình mà phải ra đó, số đi điếm-tinh cho những đấng không lương tâm đi bị bèn-mé thuộc-lú của chệch mà trở lại hại giống nòi, chứ chẳng phải nói xấp nhạp cá đũa quấy người phải. Nếu người phải, biết giữ phép công bình của Nhà nước mà khuyên lơn con nhà Annam làm ăn tin phát thì bốn báo kính trọng nhiều. — Mà bốn báo cần vậy muốn thấy mặt những người bị ép đủ đàng cổ, đấng bốn báo làm một phen cho chúng nó biết phép công là mạnh.

L. T. T. V.

Gò-công Cổ-dộng tranh Công-Thương, Hội

Bản hạt vụ phương-vi nhỏ hẹp, hơn số ít; nhưng cũng có thể giữ gìn nông mà về sự công ích, mà cũng có làm trang Hộ-hào sản nông xuất vốn để trợ cuộc công-thương, của người Nam ta vậy.

Hàng chi ngày nay đông đảo mà bị chung tiếng nghèo bán, khi thì nhục nhã thối thảm, Phong trào Thương-mại giấy động như sấm sét trong xã Tinh, bốn hạt mà chẳng biết hồ sao?

Song còn đương nghĩ nghĩ lòng tai ghê mắt trong cơn phong-châm của các vị cao kiêu nơi đại địa khi đoan, rồi chúng tôi sẽ đem theo diêm mới hay tới ấy mà phân tòi cho khỏi lầm khôi lạc đó.

Bởi e câu cụ thể của bắt đạt. Họ bỏ bắt thành hư việc chung của Thiên hạ, nên mới đến trị vậy.

Ngày nay trong số lính hậu còn phân phân bất nhất; chúng tôi có kẻ nóng lòng, mới thiết lập cuộc nhóm này là ngày 26 Septembre 1919 lúc 12 giờ đã lập thành một hội. Kêu là « Cổ-Dộng Công-Thương Hội ». (Comité de Propagande au Commerce et à l'Industrie) chúng tôi cũng nói đầu xưa nay, có hội-chủ, hội-viên, ngôi-thứ, phẩm-minh, tất cả là 27 vị, để Cổ-dộng khuyến khích sự công-thương, trong bốn hạt; chứ chẳng lẽ toàn cả hạt chúng tôi mỗi người đều xum lo được sao?

Khi hội lập thành, trước hết xướng kêu hùa, để giúp cho nhà buôn Căn-thơ kêu là (Galeries de l'Ouest) hùa sẽ lập tại bốn hạt một hãng ngân (Secoursale) chúng tôi tưởng cũng có ít cho sự buôn của người Nam ta ngày sáu. Hội chúng tôi xướng vừa dứt lời, thì đã thấy được số vốn hùn trên 20 ngàn quan theo giấy quốc trái (titre d'Emprunt). « Đây chắc sẽ được thêm nữa vì lúc nhóm còn thiếu mặt » qua đến 22 giờ bãi hội, sẽ định nhóm kỳ sau, bản tính việc Cổ-Dộng Công-Thương.

Gò-công, Cổ-dộng tranh Công-Thương Hội.

Huỳnh-dinh-Điện kể sách

- 10. — Được mau thành-tựu cuộc công-thương.
- 20. — Được sản vốn. Được bán vững.
- 30. — Được càng ngày càng đông, càng to lên mãi.

Hội « Cổ-dộng Công-thương. Gò-công đã lập thành ngày 26 septembre 1919. Tôi cảm ơn bốn hạt chọn cứ tôi làm hội

viên, để khuyến khích cùng thời thức cho người Nam ta ra buôn bán giàu nguồn lợi của xứ ta đã bỏ lụn bại xưa nay. Nên tôi mới thành tâm nghĩ một kế-sách làm cho mau thành tựu cuộc công-thương, được sản vốn được bền vững, càng ngày càng đông, càng to lên mãi.

Tôi xin các bậc Quốc-âm an bình để cho Lục-châu xem xét có đáng theo một ý kiến của tôi đây chăng?

Kế sách của hội ông Nguyễn-phủ-Khai đã lập ra đó, tôi rất kính phục mà cũng vậy. Kế sách đó thí dụ như một con đường xa muôn ngàn dặm, chẳng lẽ một người nào đi cho cùng tốt được thương ngay; cho nên hay phân khoản chia năm ra lập từ Trạ tương thí luận để, đầu ủa mấy cũng đi đến nơi về đến chốn, lại có lời ngạn ngữ: Nhiều người thành rừng, đống tay nên bộp; nghĩa là chỗ đại-địa Saigon, Chợt lòng phải có hàng chính, trong các tỉnh có hàng ngành rải rác trong chốn Thôn-tịch phải lập tiệm nhỏ cho đến, để tương tiếp sự buôn bán cho phương tiện, cho có đủ đồ như tiệm dùng cho kẻ mua, mới khỏi bế tắc, và ông Nguyễn-phủ-Khai có định thường, cho kẻ mua gánh bán bưng, lại kẻ hùn số bạc một trăm ngàn để làm vi chí với các hãng lớn, để đường giao thiệp, si hãng hời rải khắp cho nhà buôn các tỉnh. Thiết hay, thiết nhảm theo thời đại, kế sách đó đáng vậy rồi. còn một nỗi làm làm sao lập cho thành trong một tỉnh, nhỏ như tỉnh chúng tôi đây ít gì cũng phải có được 15, 20 tiệm mới vừa đủ buôn bán, còn số vốn tiệm lớn 5, 6 ngàn tiệm nhỏ một ngàn vậy mới tương tiếp được.

Xưa nay hề ai muốn lập nhà buôn bán thiếu vốn thì phải kêu hùn rủ hiệp, ấy là sự có nhiên; nhưng mà tôi e sự hùn tiền hay sanh ra nhiều đều bắt tiệm làm mau hơn mau rã; Lục-châu đã từng thấy nhiều rồi lúc vắng niên không cần gì thì phải cắt nghĩa cho già, lại thêm người mình chưa có được nhiều người thông thạo số sách hùn hiệp, rồi phải sốt sáng làm cho khỏi tâm buồn chí, kẻ giúp tư bản ngày sau.

Chi bằng bây giờ chúng ta mau mau xướng lập cho thành một số Ngân-hàng vốn từ 30 ngàn/sấp lên « nhiều càng tốt » kêu hùn một, có-phần mười nguyên bạc « 10 \$ 00 » (tuy kẻ nhiều người ít, đặt tên là « Tổng công-thương ngân-hàng » « Syndicat industriel et commercial », để giúp và dự lòng kẻ buôn bán thiếu tư bản. « Hai tư tưởng trong lúc này » các nhà tư bản lớn, cũng sẵn lòng xuất vốn mà trợ, lại cũng có nhiều người « thức-giá nông, trí mướn, ra lập cuộc thương mại; cũng vì Đông-bang ta đã bị chung một tiếng của kẻ thù trừ khi thì ngạo, bằng nhục nhã thối thảm. »

Sở Ngân-hàng này trước hết ông phải lập ra một bản Điều-ước, như sau đây:

- 1. — Vốn để cho người tranh công-thương lúc này vay rẻ: mỗi trăm, mỗi tháng, năm lý lợi, (nghĩa là một phần 0 \$ 50).
- 2. — Trả lời mỗi tháng ít nhất 5 %.
- 3. — Vay phải có người bảo lãnh hoặc đem ruộng đất vì chi.
- 4. — Không cho người không buôn bán vay, đầu lợi mấy cũng không được.
- 5. — Vốn để bồi, hội không được đòi bức nửa chừng, mà người vay được phép thôi vốn lại bất hạn khi nào.
- 6. — Hội được phép đòi vốn lại khi người vay, thôi buôn bán nữa, hoặc hội và người bảo lãnh xem xét thấy người ấy bất lực cuộc buôn càng ngày suy lụn kiệt hẳn, thì phải liệu lượng phương tiện nào cho hoàn toàn đứng cho tới bại, hoặc kiếm người khác sang lại đứng để

cho không vốn, để biết có người bao lãnh không mất vốn được nhưng mà đứng cho đẹp bởi ngôi hàng của người Nam, thêm thì tốt đứng cho bớt, chủ ý đó...

Hội này cũng phải chọn cử Hội-chủ, Hội-viên ngồi thứ số sách như các hội xưa nay vậy nhưng mà khỏi rộn ràng nhiều số sách như hội thương mại để khỏi dễ tình.

Khi lập thành hội Ngân-hàng rồi phải lại đi liệu luận bàn từ phúc của người hội Cổ-dộng người nào đáng giúp, chỗ nào đáng cho lập, hoặc lớn nhỏ nghĩa là không cho đòi ba người bán một món một cách, chia ra đứng đôn đáp, hạ ra đều tranh cạnh nhau, thì mới xuất vốn của Ngân-hàng mà đùm vậy, hội Cổ-dộng cũng phải chọn một người cho thao; đến thì về xem xét cách sắp đặt cho rành.

Kế sách này làm cho hẳn hữu rồi, chỉ việc của các tư-bản-gia đó trong Ngân-hàng được bền vững, sự có-dộng công-thương mau thành tựu, nhà thương mại người Nam ta càng ngày càng thêm nhiều càng thấy to lên mãi; mà cũng được giúp cho mọi người ra buôn bán hoặc to hoặc nhỏ không sót mấy nào « cho kẻ kêu hùn chẳng lẽ một người hùn mấy chục tiệm được, phải sót. .... »

Được như thế rồi, trong đời ba năm người Nam ta có được phân đông người thông thạo nghề buôn, rành rẽ số sách, biết trao tư liệu lượng, khi ấy sẽ bắt chước người Âu-mỹ hiệp có phân khai đại thương cuộc, tương chằng muôn chi, thì như cơn đường quen thuộc đi không lạc rất được mau lợi.

Gocong, HUỲNH-DINH ĐIỆN.

Hát bóng Cinéma

Tại hãng de la Pommeraye & Co
ở đường CATINAT môn bài số 158

Cho mượn dầy hát bóng hiệu Pathe và nhiều hiệu khác.

Bản máy hát bóng, rời bằng điện khi dùng rời bằng hơi khi đã.

Bản máy thay điện khí để thấp trong nhà.

VIỆC MỚI TRONG NƯỚC

(Nouvelles du pays)

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LÚA
Giá bạc kho nhà nước: 81.00
Giá lúa, ta 68 ký, chợ trời, máy Chợ Lớn (bao trát lại): 5400 tới 5410

NAM-KY
(Cochinchine)

Hảo thịt dôi

Trần-vân-Ngân kêu Ba (ba khác thì dôi), 24 tuổi, nhà ở đường Legrandiere, ở coi buôn bán cho ông G... chủ lo thay ở đường Catinat môn bài 48 và 50, thường bữa thấy trong tiệm chủ thuê những thợ dôi tòn-tên ngon quá, thêm nhiều nước miếng, cảm lòng không đậu, bèn coi chừng chủ vừa bước xuống nhà sau, liền ton ba lúc đang 5 đồng bạc, quyết đem về làm bánh một bữa. Rồi thay (rủi cho va và may cho chủ) chu quay trở lên bắt được, kêu lính đi bắt.

Người gì vậy?

Đỗ-vân-Bay, 31 tuổi, dân Bắc-kỳ, vô nghiệp nghề, ở đường hẻm Duperré số 16, dám cá gan đủ cỡ con Nguyễn-thị-Ngo, mới 8 tuổi, cũng ở đường hẻm ấy, quyết dám-ò cho được. Con nhỏ ấy đau

lạ, người ta chạy tới kêu lính bắt giết tòa. — Đáng.

Một người dân bịnh hai người

Ng-vân-Đa kêu Ba, 31 tuổi, cu-li ở rãt, làm chi không xong bị cấp-răng Ng-vân-Chất rầy, nó không chịu đánh « cấp-răng mang bịnh nặng. Ng-thị-Quyên, 40 tuổi, nháy ra bính, nó đánh luôn cũng mang bịnh. Hai người đồng vào nhà thương điều dưỡng, đến ba thì số Tuấn thành bắt giao Tòa phân xử.

Tự-vị

Ái bỏ quên một cuốn tự-vị Larousse trên xe kéo số 1685 thì đến bãi mà xin lại, vì Phạm-vân-Khuê là người kéo xe đã đem giao cho bãi rồi.

Xe máy

Bữa 10 octobre, hồi 12 giờ rưỡi trưa, anh-bà Saudanasamy, 23 tuổi, đứng đi ngoài đường Catinat. Một người dân đi đác về bãi. Anh thấy vậy là người làm việc hãng buôn, ngụ tại Pháp-việt khách-lưu, vì có tập đi xa thì hay mới chưa, bữa kia thấy trước nhà thím dờn bà ấy, ở đường Lagrandiere số 216, có đem một cái xe máy cũn tới, đáng 60 đồng bạc, anh va thối lên chơi đồng mãi. Rồi cho anh va vì thím họ biết mặt mới chỉ cho linh-bất.

Xấu hổ quá!

Ng-thị-Kỳ kêu thị-Tự, gái lâu xanh số 16, trong mình không có giấy mà không biết thân, còn dám ra đường làm việc tới sáng là thấy ai đi ngang thì niều kêu biếu vỏ.... Linh thầy thộp ngực, giao « sớ bắt con gái ». — Lục-tử hoa.

Ăn cướp

Đêm 8 rạng mạt 9 Octobre, tại làng Hưng-Long, phố Phước điển-Thương (Cholon), lúc 9 giờ khuya một đấng ăn cướp gần 20 đứa đánh nhà ông hương-chủ Huỳnh-vân-Thái và rể ông là Nguyễn-vân-Tràng, hai nhà ở kề cận nhau. Làng tòng-đền tiếp bắt đứng tại trận tên Tống-vân-Ho, một cái súng giá, một cái búa và một cây tre. Tài gia khai biết mặt tên Nhấp và tên Thanh, và bỏ nghi cho tên Lại chưa bọn ăn cướp. Tên Hồ khai cho tên Nhân tên Thanh rủ bọn ăn cướp, nó nói bọn nó 17 đứa nó khai tên đủ, mà bắt đứng có hai tên mà thôi, mấy tên kia đều là dân khác làng. Hội lại khai rằng trong 17 đứa, hai đứa để coi ghe, còn 15 đứa thì chia ra làm hai tốp, một tốp 9 đứa đánh nhà ông Thái, tốp kia 6 đứa đánh nhà tên Trang.

Tài gia khai mặt bực vàng quán số đó đặc trị giá 185\$00 về phố ông Thái và 117\$00 của tên Trang. Ông Thái bị ăn cướp đánh có thương tích.

Xin lư-y

Tôi bằng thất bại giờ có nệm thuốc « Nam-Hồng-Tê » già, bán tại Saigon và đến trong Lục-châu, tôi lo cho qui ông, qui bà, dùng làm thuốc già mao ấy, chẳng những không hiệu nghiệm, mà còn hại tí vi nữa. Vậy qui ông, qui bà, muốn dùng thuốc thật, xin viết thư hay là đòi gói ngọc đến nhà tôi, tôi sẵn lòng tiếp đãi.

Nếu mua nơi khác thì tôi chẳng nhận là thuốc của tôi, vì trong gói Đông-Dương có một mảnh chì có thuốc « Nam-Hồng-Tê » mà thối. Đồn-kinh. Madame HIEN, chez M. J. THANH Ecole des Mécaniciens. SAIGON.

Báo việc quan

(Partie officielle)

Vilri nghị quan quyền Thông-độc Nam-kỳ ngày 11 Octobre 19.9:

Thầy Lê-Đạt-thơ số 563, được cấp bằng Cai-tổng-hạng hạ tổng Bình-Hành-Thượng, thuộc tỉnh Travinh, thế cho thầy Lê-quang-Huy đã xin thôi.

Thầy Nguyễn-văn-Công được cấp bằng Đốc-Công-hạng tư, và bổ đi tăng quan Chánh-sự ở Côn-nôn. (Poulo Condor).

Thầy Lê-văn-Phụng số 31 Phó-y trước bổ đi trống trái khắp nơi nay được bổ đi quận Cai-Bè thuộc về tỉnh Myho.

Lý lịch của chệch Lý-thiên

Chư khan quan muốn hiểu lý lịch của chệch Lý-thiên, từ bước chơn lên đến Nam-việt đến nay xin hãy xem Nam-Trung thứ ba tuần tới nhằm ngày 28 Octobre thì rõ.

T. Th.

Ông Nguyễn-chánh-Sát tự là Bá-Nghiêm

Phàm con người mà đối với nhơn-quần xã-hội, có đức chi khuất lý, đều chi bất bình, đều chi bất minh thì phải bỏ nhau, gan nhau, từ đục đến trong, từ thò đến tinh, chỉ hèn thấy một đũa giải quyết cho mình bạch mới thôi, ấy là cách chi chỉ giao tiếp của người quân-tử vậy; nào phải do tay, lắc mặt, phùng má, trợn tròng đũa nhau mà gọi là người văn vật.

Mấy kỳ báo trước đó tôi cố bày sự thiệt cho người chẳng nghĩ ngờ ta làm đều ám-mụi vậy thôi, nào phải gây gỗ với ông đâu mà ông hồng hơn hớn ra tài hay phép lạ, rồi trả lời một cách thanh bai nề-nề cũ: « Chớ là gì mà hỏi cho rộn nà! Ông Sát đi! Bình-tố tôi kính phục ông vô cùng! Thương xót ông vô cùng! Muốn cho ông sánh với Không-Tử, Mạnh-Tử, muốn cho ông làm Ho-Huê, Nhan-Hời, tướng ông cũng biết lòng tôi. Tôi tuy bất tài, cũng phải viết báo như ông vậy, chẳng phải bợn miệng-phu mà ông trả lời với tôi như thế. Dầu cho tôi là bợn miệng-phu đi nữa, chớ cả khan quan phải như tôi vậy đâu mà ông trình ra đó: « Chớ là gì mà hỏi cho rộn nà! » Cha chủ là thanh-bai, là lịch-sự, là Chánh-Sát, là Bá-Nghiêm. — Sao ông chẳng dòm trông ngó sao? Tôi lấy lời chơn thật mà tỏ ra giữa thập mục sở thị, chẳng phải một mình ông biết xem biết đoán mà ông nặng lời nói tôi ra: « Là gì mà hỏi cho rộn nà! » suy lời nói ấy ra, thì đủ hiểu cái bộ tịch ông con viết, cái hình dung ông con đọc, tưởng cho tay thợ khéo cũng khó mà họa cái chơn dung ông cho được. Xin ông đừng vói nong. Ông là người bị khấn đen, mặc áo giải, bình bát một tờ báo, ông viết bằng chữ quốc-ngữ, ông nói bằng tiếng Annam, rồi ông xem ông tôi coi, đẹp ẽ là đường nào! Vậy trước hết ông phải giữ đầu lễ nghĩa mà đối đáp với người; ông chưa phải sánh bậc thánh-nhân mà ông khi người như thế, ông cũng biết chữ noquet-que, lễ thì ông đã hiểu câu: « Cuồng-phu chi ngôn, thánh-nhân trách diễn » (lời nói của cuồng-

phu, thánh-nhân còn lựa lấy nghe = thành-nhân chẳng thất lễ với cuồng-phu).

Dầu ông quả thật thánh-nhân hay là thánh-nhân ngoại hạng, mà tôi không phải cuồng-phu và cũng không phải là cuồng-phu ngoại hạng, sao ông đang biến giải với tôi rồi ông nặng lời như thế? — Tôi có hỏi ông về tôn-chỉ nào thì ông cứ tôn chỉ ấy mà giải ra cho minh, trước là tôi nghe động lời vang tiếng đá của ông, sau nữa cũng còn khám quan công duyệt. Có đâu ông nói đáng xà bất giác chi chi, không hiểu mới mạnh gi. hết.

Ông nói với tôi một câu rồi ông lại điềm ngời bứt thầy Châu vào ông chú-giải ra nữa; sao ông khi người lăm thế? Ông tưởng lời bao hiểm của ông thanh bai, mặc mỗ, huyền-diệu như lời nói của Không-tử tác xuân-thu vậy sao, mà thiên cha đời ông chú giải rồi mới rõ. — Ông có nhiệt-trường cho mầy, vì ông bảo đại-nghĩa cho mầy, dầu cho sấm sét bủa riu cũng cam, ông chẳng kiên ai nê ai là phải. Sấm sét trời ông cũng không sợ, lẽ nghĩa người ông cũng không nê, mà tôi trộm biết ông: chi con sợ, còn nê có một cái contrat của Chết thôi; từ cái contrat Chết ra ngoài rồi, thì trên là trời, dưới là đất, giữa là người, ông chẳng còn sợ nê ai hơn nữa, mà trung tín với ai hơn nữa, cho khỏi phụ cái tên tuốt của Sát đó! Thôi. Mà rồi đây cái lo đoán-thề, ngọn lửa nhiệt-thành của ông càng ngày càng phát cao lên, trướng cái rừng Đàng-lâm bên Tàu cũng phải cháy tiêu lựa là một mảnh dầy contrat của Chết.

Tình cô-tri lựa phải nhiều lời. Ông vốn biết tôi là một bạn cô-giáo, nếu cô-giáo lẽ nào tôi chẳng rõ lãnh tình ông lắm thuở. Vậy cũng nên gọi là bạn tri-ký chớ. Đã là bạn tri-ký rồi, nào tôi có đánh sự phải với ông mà chi; Ông phải sống như tôi, tôi quá cũng như ông, tình bạn tác hại không có gì; song bắt đặc đi (tôi không lập lại nữa) phải bóc-bạch cho người trông vào khỏi nghi cho hai ta làm đều ám-mụi vậy thôi. Nào tôi có trộm được cái đại nghĩa, cái công-phần của ông đâu. Tôi cũng vốn biết ông là một người say vì đại-nghĩa, bình vực giống-nòi, cho nên ngời viết của ông thường mang bóng-dông hoài: « Người Annam nào mà chẳng thương Annam thì không phải là người » là con rệp. Ấy là lòng tình-thần của ông ức huất mà phát ra đó. Em ru như ngọn lửa cung Tần, nhân-nghĩa như vòng binh họ Hạng. Dù là vậy cũng hay, không rõ. — Mà tôi lấy cũng kiêng, cũng sợ! ...

Song nghĩ vì « bâng-hữu chi giao chỉ r tin » chớ nào tôi có để đâu lại còn một thư bâng-hữu chẳng « chỉ r tin » mà lại chỉ r hử r tin là..... Ông cũng vẫn biết « từ khê khi đi kỳ phương » « bất khê khi đi kỳ đạo ».

Khi nhau việc nhỏ sa gì: Miên là đạo cả báo tri cho đang. Ông Nguyễn cô-tri ơi! Còn ai lành hơn Tăng-Tử? Con ai hiền hơn Tăng-Tử?? Mà còn ai biết con lành, con hiền hơn mẹ Tăng-Tử?? Mà Tăng-Tử hãy còn mang tiếng sát nhơn thay. Hướng ông đã lấy cái chủ nghĩa lo là mà đãi người cô-cru thì Thế đâu dám nghị-luân với ông nhiều.

T. Th.

NAM-KY Nông-nghiệp Trương-tê

HỘI (Le syndicat agricole en Cochinchine)

Tor một không nên chỉ, Cây cối khó thành rừng.

Phàm muốn việc ở đời, nếu nhiều người chung sức lại mà làm thì làm sao cũng phải nên, hơn là mỗi người riêng mỗi sức. Bởi vậy mới có câu tục-ngữ: « Một cây làm chẳng nên non, ba cây đùm lại nên hòn núi cao ».

Trong nghề làm ruộng cũng vậy nên ruộng ai phát, cây và gỗ, thì làm làm sao cho kiếp thì kiếp tiệt, tất nhiên phải vậy và có nhiều khi con phải thất mùa nữa. Cho nên những nhà nông ta có thói quen phát cây, gặt vãn công với nhau như thế thì cũng là một cái chi đoàn-thể với nhau đó chớ gì.

Nhưng mà việc phát, cây, gặt vãn công là đều nhờ mọn của bọn làm ruộng ở gần nhau giúp đỡ nhau trong một khi một buổi đó mà thôi, chớ trong nghề nông này còn nhiều điều ích lợi lớn lao và lâu dài, phải cậy sức nhau chung làm mới được. Những việc như vậy thì cho có mỗi giêng, có đầu lễ để mà cai quan nhau mới được; nói tắt mà nghe, phải lập ra cho có một hội, theo phép nước, để ấy kêu là:

Nông-nghiệp trương-tê hội

Trong xứ Nam-kỳ này, quốc-dân ta chuyên có một nghề nông làm gạo, mà nếu trong mỗi tỉnh đều có lập được một hội Nông-nghiệp thì qui biết đường nào.

Như vậy thì nghề của chúng ta mới đáng vững vàng, chúng ta mới có chỗ trông cậy bảo toàn được cái quyền lợi của mình cùng là mở mang thêm nữa.

Thật như vậy, hội Nông-nghiệp là một hội mới lợi to lớn và rất cần kiệp cho quốc-dân ta trong thời-đại này.

Nay tôi xin tố hết những sự ích lợi ấy cho bạn đồng-bang ta rõ và ước ao cho mầy ông có dạ nhiệt-thành hãy xuống mà lập cho được hội Nông-nghiệp trong mỗi tỉnh. Như vậy thì chúng ta lấy làm hữu hạnh vô cùng. ....

Gốc tích hội Nông nghiệp

Hội Nông-nghiệp mới lập thành ra lần thứ nhất tại Đại-pháp là năm 1890; khi ấy công chưa ai hiểu rõ cái sự lợi cho nhà, nên trong cả nước có Chánh-phủ giúp sức mà lập ra được 9 hội khác, 87 hội nhánh mà thôi. Lần lần mới nhân thiện hạ hiệu đang sự lợi rõ, càng ngày càng lập thêm được nhiều, cho đến năm 1910 thì tính được 96 hội khác, 3338 hội ngành chưa vậy (673.681.000 quan).

Trong nghề Nông thì dân Pháp trồng đủ các thứ cây, chớ chẳng phải làm ruộng có một nghề ruộng lúa như bên Nam-kỳ ta vậy. Mà mỗi bọn trồng thứ gì thì cũng đều có lập ra hội ngành, Nông-nghiệp theo thứ ấy cả.

Bởi vậy mới có hội ngành Nông-nghiệp của người làm ruộng lúa mà, của kẻ trồng nho, của người trồng cây ăn trái, của người trồng hàng bông, của người trồng cây ép dầu, của người trồng dầu đề tằm, của kẻ nuôi bò lấy sữa, của kẻ nuôi lợn súc. — Hai nghề sau này cũng chớ là nghề nông vậy.

Từ khi những bọn này đoàn thể với nhau, đồng tâm hiệp lực mà lập hội Nông-nghiệp nghiệp thì ai ai cũng đều thấy rõ ràng đã làm sinh lợi hơn xưa bội phần. Như bọn trồng nho:

Khi chưa có hội Nông-nghiệp thì phận ai này lo, cứ mỗi năm nhà nào cũng vụ phân, xới gốc sáng sớm cho nho mình tươi tốt. Đặng tới mùa cho sai trái; chớ

chàng ai mà nghĩ đến đến lợi hại trong vụ bán rượu chắt chắt cho họ. Bởi vậy cho nên năm nào trúng mùa nho, thì làm rượu được nhiều, có khi nhiều cho đến đôi không có chỗ mà đựng, phải bán rượu có đi đựng cho có thùng dư mà bán được rượu mới, còn năm nào thất mùa nho, thì rượu hết, bán mắc giá mà lại không có rượu cho nhiều mà bán, như vậy thì trúng thất cũng như không.

Mà từ khi có hội Nông-nghiệp tới bây giờ thì dân trồng nho khỏi thất số lợi như vậy nữa. Chúng nó chung nhau lại mà vận bạc của hội xây hàng rào sạch sẽ theo cách vệ-sanh bây giờ được mà được rượu dư mấy năm trúng mùa nho, để qua mấy năm thất mùa, rượu hết mà bán. Như vậy thì chẳng những đã khỏi thất số lợi như xưa mà lại còn đặng sự lợi to này nữa, là rượu để lâu mà vẫn chừng nào thì lại càng được giá chừng vậy.

Nói qua bọn nuôi bò bán sữa cũng vậy. Khi chưa có hội Nông-nghiệp thì ngày nào có sữa nhiều, còn làm ra bán sữa được, bằng bữa nào có sữa ít thì không biết được về ngang non, bán sữa tươi thì không ai mua, vì nhà nào cũng có vậy; nên phải để hồi thười rồi bỏ.

Chữ r tin khi có hội Nông-nghiệp rồi thì bọn này chung cùng lại mà đặt ra tại tỉnh thành một người thay mặt cho chúng nó đặng bán sữa tươi mỗi buổi sớm mai. Còn ở trong làng trong xóm thì nhà nào có bao nhiêu sữa cũng đem lại đó chung về thùng chứa của hội hết. Sáng ngày, xe lửa đi qua thì giờ thùng sữa tươi ấy về tỉnh-thành bán hết cho người ta dùng, đã khỏi bỏ bao hết như xưa vậy nữa mà lại bán được giá hơn sữa bán là khác.

Cho đến bọn trồng đò bằng béc là đó ăn xấp thời, không có ai làm lên được mà ở bên Tây cũng bởi nhờ hội Nông-nghiệp mà bọn làm nghề này có sự sửa đặng nhiều cuộc đất khi xưa vô dụng nay trở nên đất tốt huê lợi rất nhiều.

(Còn nữa)

Casino de Saigon

Nhà hát bóng Casino Saigon là một nhà hát bóng đúng bực như hơ hết trong cõi Nam-kỳ này vì những hình hát đều là làm tại nhà Pathé freres là nhà có danh tiếng hơn hết bên Pháp-quốc về hình rọi. Hãy đến coi.

Tuần này có hát tuần. Thị-minh.

HƯƠNG TRUYỀN

(Echo)

Một nghề đơn mà đã rúng. Nhiều người nói rằng mấy bữa này người ta có vô mua của các hiệu khác nhau mà mua được hơn trước nhiều quá. Hàng hóa (tính-nhệ giá trị) nhiều lắm đó là vì dân an tá trong Nam, ngoài Bắc, dù sức lực, đã khởi xướng binh vực quốc hóa, mở mang thương giới, đặng mà tranh mới lợi với họ nên họ lo bọn ta có khuấy đời như đàn anh ta thì họ khốn, nên mới đổi tâm tiết vậy đó. Tưởng chừng như thế là hết nhiệm vụ của họ rồi, cho nên có đời này họ không được đó là tâm tính mà mua lòng ta đó! Thời, xin anh em chớ tin. Việc gì đồng bào trong Nam ngoài Bắc làm được ta đây cũng làm được, chớ sợ gì. Minh mớ nhà hàng buôn bán cho dân mình có chỗ vô mua khác, khỏi đem « gánh vàng đi đồ sống ngo » thì tưởng Nhà-nước Bảo hộ cũng không lễ cấm đoán gì. Mau lên, tán thành đi, kéo trẻ.

hại trong... Bởi vậy... thì làm... cho đến... thì bán... dư ra mà... thì mua... mà lại... bán, như... ông...

Lễ kỷ an
Bây giờ đã đến giữa mùa thu rồi, chầu, đình, làng, miếu nào cũng đã sắp sửa làm lễ « Thu » kỷ an. Nghĩ ta là dân Việt nam; mấy mươi năm nay nhờ ơn vua Bảo hộ chăm nom cho núi thanh đầu thổ, biển lặng sóng kèn rồi, còn chưa được an sao mà còn phải kỷ an? Vả muốn được bình an thì tự mình giữ lấy mình hẳn được bình an; mà khi không bình an thì có cầu ba mươi chầu, khấn bảy mươi miếu cũng như không. Muốn bình an thì ăn ở giữ mình cho theo phép vệ sanh tự nhiên ít đau, ít ốm. Có chăm vào công ăn việc làm, biết lo trước, lo sau thì ít khi mắc nạn tai. Đã rằng biết lo thân vào biển đời, bạc lặn; có đâu rượu chè hút xách; có đâu trộm cướp giết người. Được vậy thì tài gì chẳng bình an; tội gì mà cầu khấn ai.

Phnom-Penh Bazar TRƯƠNG-XUÂN

Bán sỉ
Núc gái có áo bành tô xuy vàng - 12 núc 1 900
Kiến đề hình chụp, máy chụp lồng, xuy vàng, kiến dày, các bia (forma visite) 0m066 x 0m09 - 12 cái 3 50
Hình búp bê (poupée) - 12 con 2 50
Cán viết đưng mực người xuy vàng n° 2923 - 12 cây 4 30
Cán viết đưng mực người xuy vàng n° 2925 - 12 cây 3 20
Giấy viết tờ có gạch hàng 0m22x0,13 mỗi xấp 100 tờ đôi - 12 xấp 5 00
Bưu trương để lết có áo dài (Annam) - 12 cái 1 70
Cartes postales các Âu-châu, hình xít Cao-mên 2 50
Mỗi trăm 1 8 00
Khăn bàn lông để bông hoa hỏe, 0m67x1m15 - 12 cái 9 00
Gởi contre remboursement
Lý-Hữu-Dư
25-26 Quai Piquet Phnom-Penh.

Bán lẻ

nhau mà mua; một cái hàng duy có hàng cá là làm người dùng, như thế tưởng kẻ bán phải lo làm sao hàng cho sạch sẽ tinh thì mới phải; chứ y rằng hàng mình làm người chuộng thì dầu bán thì thế nào cũng phải mua. Làm như thế thì một ngày kia sẽ phải bắt buộc giữ gìn sạch sẽ, cho hợp phép vệ-sanh như là các tiệm bán thịt, thì lại còn khổ khổ hơn nữa.

Thường thấy những kẻ hàng cá chia cá ở dưới bên chợ mà kinh cho sự thương-sinh; tưởng ai ăn cá ấy có khi tự nhiên mà mắc bệnh; mỗi khi một chiếc thuyền chở cá đến, thì họ bán cá ở xa rồi giá cá xong rồi, khiêng lên những con cá to, như cá má, vược, điêu, chình... mỗi con hai ba người gánh; ở ngay giữa đám bán cá ở ụ là nơi người ta hoặc giả vì heo bò phóng uế ra đó; lộn lộn thổi lửa, ai đi đến cũng phải gồm ghê, mà chúng nó tự tiện đem cá để đó mà cắt xẻ chia nhau đánh nhậy bắt kẻ gì hề. Mỗi khi cắt xong thì trải ra từng miếng giữa đất mà chia mỗi người/một phần. Miếng cá dính đất cá bán lại rồi bỏ vào rổ đem xuống sông chao qua rồi đem lên bán. Nước tuy sạch, nhưng nơi bên ấy là nơi tụ tập làm chợ huyện, thì nước vẫn đục cáu cáu cả ngày, đem rửa vào đó lại càng nhớp nữa. Như thế thì khi đem lên chợ người ta mua về, trong mỗi miếng cá biết bao nhiêu là chất bẩn thỉu. Có người không khéo biết rửa lại một lượt nữa mới đem kho nấu. Mà tưởng đã thế nào là sạch sẽ được; chỉ như người ngu dại thấy cá đã cắt rồi thì đỡ nào dám rửa lại. Vì sợ rửa làm mất ngon đã thế mà đem nấu kho, có phải hại biết bao, xin người đi mua phải cẩn thận. Hoặc phải nên xét xem bắt buộc chúng nó phải làm cho sạch sẽ như các hàng thịt thì mới khỏi hại sự vệ-sanh.

không, mới nghĩ ra một kế, đáng lấy tiền cho nhiều nữa, vì thấy nhà ông ấy giàu. Cho chó cắn đá gần lãnh mà lấy mua xuống-rồng bó vỏ chó đố cho sưng lên, để kiểm tiền cho đá.

Hay đâu mà ý là một vị độc, thoa về thì giờ đờng-hỏ, thì sưng cả cánh tay lên to như cái vò, mà lấy lam đâm bẻ, mang chày tới nhà ông Hương năm về.

Cách một bữa, thối ở tay thối, sưng sủu ra, nên cần rút đau lắm, mà kêu kêu om sòm. Chứ nhà tình hề không tiện, bên mới làng đến thoa xít, sức mà không hành, mà như đứt không chịu. Bật-đặc-đi phải mời đến chánh-làng, xít mà cũng không nghe, khi ấy phải đi báo quan, và giải cả cụ mà với chủ nhà trình nạp.

Giải đến phủ, thì mục đã bắt tình nhơn sự, quan sức tập tức không chịu tới nhà thương Qui-nhơn điều trị.

Đã lâu như vậy chắt chuy cũng chẳng trong tạng phủ, nên không thể cứu được, mục phải bỏ mình.

Cho hay mưu sâu họ công sâu, trông là kiểm bực thực tiền trạm, ai ngờ phải làm mà chín suối.

Tên các chủ lò đường

Thudaumột, le 10 Octobre 1919

Kính lời; Thăm ông Chủ-bút. Tôi thấy ông cũng vì đống-bang hỏi thăm cho biết mấy chủ có lò đường ở hạt Thudaumột đặng bán tinh sự buôn bán giảm cho họn thương-hơn. Tôi lấy làm vui lòng hỏi giảm cho ông, liệt đặt tại lời cho ông rõ.

Nay lời;
Trần-phủ-Túc. (Phủ-cường)

TÊN HỌ	HẠT	LÀNG	TỔNG	THỜ ĐƯỜNG GI
Hương-hộ-Sóm	id	An-thạnh	Bình-chánh	đường làng
Hương-văn-Thành	id	Bình-sơn	id	» thề
Xã-Bang	id	id	id	» táng
Hương-hộ-Lung	id	id	id	» thề
Phổ-việc-Tơ	id	id	id	» táng
Danh-Ba	id	id	id	»
Hương-tuân-Mեն	id	id	id	» thề
Hương-thần-Thạnh	id	id	id	»
Hương-cá-Quơn	id	id	id	»
Hương-quần-Sơn	id	Vinh-bình	id	3 lò đường
Hương-việc-Tinh	id	Bình-nhâm	id	đường thề
Mười-Nghe (Ưn-Nghe)	id	id	id	»
Hương-chú-Sai	id	id	id	»
Tám-Chười	id	Tân-thố	id	»
Danh-Sang	id	id	id	»
Danh-Hén	id	id	id	»
Cai-tông-Hộ	id	Vinhbình	id	có 5 lò đường

Ma dối thanh hành
Đương lúc thanh bình bắt tiếp, nhơn dân còn đời khó lắm, nên trốn cướp càng ngày thêm mãi, địa diện không được yên.

Quan phủ cho lính tập kéo đến các miền nhà quê để dẹp yên ma dối.

Ước chi nhà nước có lòng cứu dân, ra ơn chẩn-thại thêm một ít, thì mau yên hơn cả. Hiện bây giờ đã có chẩn bệnh rồi, nhưng tưởng còn chưa đủ.

Ma dối thanh hành
Đương lúc thanh bình bắt tiếp, nhơn dân còn đời khó lắm, nên trốn cướp càng ngày thêm mãi, địa diện không được yên.

Quan phủ cho lính tập kéo đến các miền nhà quê để dẹp yên ma dối.

Ước chi nhà nước có lòng cứu dân, ra ơn chẩn-thại thêm một ít, thì mau yên hơn cả. Hiện bây giờ đã có chẩn bệnh rồi, nhưng tưởng còn chưa đủ.

Cái chi nặng rửa?

Trong thôn kia có nhà gia tư học khá, một hôm anh chủ nhà canh tư thức dậy để đi thăm ruộng, tỉnh hơn thua rằng nay ta ra đống sớm nên đem chơm theo để chơm ít cá về ở đi chợ, bên một đầu một cái oi một đầu cái chơm, có cái dùi quay đi, khi ra đến bình-phong thấy lủ-lủ bên bình-phong có người đứng thò đầu ra hỏi nhỏ nhỏ, « chạ chà! rửa mà mua rửa, mới về đó mà kiểm được chi nặng rửa. Có khá không? Anh chủ nhà biết ngay là đứn trộm làm mình tưởng là thàng đồng, lóa với nó, mà thàng kia thì hắc còn ở trong nhà mình. Anh ta chẳng nói gì cả, bên để chơm oi xuống đất, lập tức rút dùi ra ném cho mấy cái dùi dùi vào ngực, đầu quả thàng trộm phải tháo. Anh chủ nhà liền đem lại một bình-phong mà kêu lên: trộm trộm! trộm trộm trong nhà thật kinh chày ra, anh bình-phong thì anh chủ với ra đánh cho mấy cái vào ông quẹo, cộc cộc l trộm phải xếp vô kêu tha. Anh chủ không đánh nữa bên để cho nó bỏ lên mà ra khỏi cửa.

Kẻ cắp làm mưu

Cần cho Thanh-thủy, đờng bóng im cày kể bên đờng quan thấy một người đi Quảng đờng một bên cái gánh hàng đang thưng thờ ra bộ rúi rúi, người ta xúm lại hỏi thì người ấy không đáp chày vào một gói hàng để trước mặt mình mà nói rằng: « Bà con hãy coi đó... » người ta đều xúm coi thì thấy một gói to tướng ở đờng toàn lúa, dúi, thảo, trứng xấp rất nhiều, ở phía dưới cái gói thì thấy có một đờng dao cắt ra một đoạn, chừa ai hiểu rõ là gì. Chập lăm người kia mới nói rằng: « Tôi bị bợn nó xé gói ra mà lấy hết ba cây lúa, khi nào không biết, mới cây giá 9 000, bây giờ biết đầu mà tìm được để đến cho chề. Khỏi hay thay! » - Sao lại mới đi chề mà không biết? - Tôi lên xe-lửa đi thị Quảng ra đến đây mới biết! - Rửa thì khi đi trên xe đã đầu - Thưa tôi vắn để trước mặt tôi. - Có đi đờng gần đó không? Người ta hỏi đến đó thì chủ bán hàng đại mình mà đáp rằng: « Thôi không rồi! Tôi ngờ đâu... » người ta hỏi cái gói ấy có mấy người đi coi ở trên lưng, bên cái gói có lương tàu cũng có, chơm dúi gạo, mặt đã có rau người từ-đó, người kể tôi, một chặp lăm kêu đầu bụng có bầm bụng mà rỏn, sau đau quá trụi xuống người đờng chỗ tôi để hàng, hai tay ốm lỵ bụng mà vật-vở dữ-tợn quá, về sau lại ngờ khom lưng sấp mặt mà đổ vào gói bầm lồi cho đó đau. Tôi thấy người ta đau ốm giữa đờng, tôi thấy như vậy, tôi coi... Chao ôi! Trời ôi! người kể tôi đó là thàng bợm mà nó già đau bụng để khom lưng dựa vào gói hàng tôi cho tiện bẻ thò vào bên gói rồi rứt hết ba cây lúa. Khó tôi, biết kiếm đâu ra mà dẹp cho chủ! »

Tin Đông-dương

Wợ khách-trú khoe của
Nay có một người đàn bà ăn mặc rất sang trọng, một mình bao học toàn vóc nhiều ngọc-vàng, kể cả đồ đeo và mặc cũng có hơn ba nghìn bạc; nhưng chẳng phải là nhiều của như thế, mà thức trang điểm phục sức theo lối thường thì còn khá thú, chứ đây lại dùng một thức rất kỳ dị, không khác gì một người con bất đồng vai tiếng. Cho nên đi đến chỗ nào người ta cũng xúm xít coi vòng trong, vòng ngoài như là coi bất kỳ vậy.

Nghe rằng người ấy là vợ khách-trú ở đầu tỉnh miền trong mới ra trú tại Huế, để mua một vạn đồng bạc gạo đem về bán tại tỉnh ấy. Vì mùa này mất đầu đói, cho nên thím khách ấy ra mua gạo về bán kiếm một lời to. Đã bị đem lại bị đập, đã mất mà dúi bị đập bắt mua gạo gia đình, dù mất mấy chục triệu mua, dân Bình-dịnh năm nay nghĩ tình như thế.

Ở Saigon thiêu gì gạo, mà có thiêu gì người giàu có, xấp năm bảy bảy nhiều.

Người một nước biết thương nhau, tưởng xót lòng vì máu mà ruột rã, nó để cho ai ức hiếp mà thả tay cho đánh. Hang cơ hội này ước ao được người Việt Nam ở Nam-kỳ ta bán gạo cứu dân ta, thời bắt cơm Phiêu-màu muốn ruộng đầu để xướng!

Được như thế thì dân nước ta ai oán mỗi ngày xe bên mỗi giây liên lạc, đầu khách-trú có gọi ta là man-rời-một-đi nữa, mà ta biết thương ta, báo học ta thời từ Nam chi Bắc chúng nó đã để làm gì được ta.

Lớp học tư mới bầy
Ở bộ quan Thi-lang-Học, bây giờ mới bầy ra một lớp học bán đêm để dạy cho những người ban ngày mắc làm việc quan không thể học được. Lớp ấy mới bầy vài hôm nay mà xem đã được hơn mười người học trò, toàn những các ông làm việc quan ở trong thành đặng học. Ấy cũng là một sự có ích nên mừng.

Mua cá phải xem
Chợ Đông-ba bán mỗi ngày có ba bốn gánh cá, bao nhiêu những nơi có cá ngon đều đem đến đó cá. Bán đã đất, người trah

Độc dạ hại mình
Mụ góa chồng ở làng kia, thuộc hạt X., mang nợ đi tới nhà ông Hương trong làng đó có việc chi không biết, rui bị chó cần nhấm cái ngón tay giữ bên hữu, trầy da chảy máu.

Trong nhà lật đật lấy gừng đập, thoa vào thì rỏ, rồi cho mụ ít quan tiền.

Mụ lãnh tiền về nhà ăn tiêu hết, cách hai bữa lại tới xin nữa, nói rằng tay đau đi làm không được, nên ông Hương cũng cho thêm ít nhiều lúa, tiền chi đi.

Nghe đầu sản có tiền gạo, ăn rồi nằm

đưa i Bà con ngờ đó mà phờng: những đờng gian nó bầy ra làm kẻ thân cận như vậy, khiến ai mà chẳng lầm. Bớt vậy bẻ đi ra đờng là phải giữ, chẳng ai được ai cả.

PHARMACIE PRINCIPALE

Tiệm thuốc Tây này dọn dẹp theo cách Văn-minh và lớn hơn hết trong Đông-dương này

LẬP RA TỪ NĂM 1865 HỒI TRƯỚC CỦA ÔNG HOLBÉ và RENOUX

Nay ông L. SOLIRÈNE, nhưt hạng bào-chê sư, kê nghiệp

Ở Saigon, ngang nhà hát tây. Bán đủ thứ thuốc tây, tốt thượng hạng và giá lại rẻ Lục-châu chư quân-tử có cần dùng thuốc tây xin hãy gọi thợ cho tiệm thuốc này mà mua, thì sẽ được vừa lòng. Cuốn DUỐC-TÁNH LƯỢC-BIỆN đã xuất bản rồi. Ai muốn xin thì viết thư cho ông Solirène, ngài sẽ gửi cho không.

Lời rao cần kíp

Kính cùng quý ông, quý bà rõ: Thụđầu một là một xê trà có tiếng t hủ nay nội trong Lục-châu. Nên tiện thiếp ở tại xê trà có mua về chế và ướp làm được 3 thứ gọi là trà Nam-việt, để thế cho trà Tàu. Trà tiện thiếp chế ra đây mùi thơm, nước tốt lại ngon nữa. Dùng 2 ba lần rồi nước hãy còn đậm, vì trà lựa thiếp tinh khiết. Uống vào một lát, miệng thơm và ngọt ngọt.

Bán lẻ từ 3 kilos sấp lên. Trà Nam-việt.

- 1. — Trà Nam-việt Huỳnh-thị-Mười có gói 4 lượng giá bán một cái hai chiêm . . . 0\$12
- Nhằm mỗi kilo, tám cái. . . 0 80
- 2. — Trà Cà-lương, mỗi gói 4 lượng giá một cái. . . 0 10
- Mỗi kilo nhằm bảy cái. . . 0 70
- 3. — Trà Đoàn-thê (trà xuong) mỗi gói 4 lượng . . . 0 08
- Mỗi kilo, năm cái ba chiêm 0 53
- Trà huê bán từ 5 kilo sấp lên
- 4. — Trà đợt thượng hạng, năm cái một kilo. . . 0 50
- 5. — Trà ngan, cũng ngon lắm mỗi kilo . . . 0 35

Còn như muốn mua trữ bán lẻ, xin gọi thợ đến tiện thiếp thương-nghi. Tiền gọi về phần chủ mua chịu. Như ông bà có lập giao kèo từ 6 tháng sấp lên thì tiện thiếp sẽ để sự bán trả trong (lịch) ông bà ở cho một mình ông bà bán mà thôi.

Dùng thử một lần thì đủ biết trà tiện thiếp ngon không cúi xin quí ông, quý bà lưu ý, các gói trà của tiện thiếp đều có dấu hiệu « Cái chén trà phe đường Hamelin » và có nhiều gói có giấy phụng thường một năm Nhựt báo. Thẻ được giấy ấy xin gọi đến Báo-quan quốc-âm nào đó như Lục-tỉnh Tân-vân, Nam-trung Nhựt-báo, Thời-báo, Công-lục cùng nhiều báo quốc-âm khác. Đề tên họ và chỗ ở cho rõ thì được nhựt-trình liền khỏi tốn tiền. Tiện thiếp có trữ đường thẻ và đường tán, làm tại bốn xứ nữa.

Cúi xin quí ông, quý bà giúp tiện thiếp được thành tựu. Rất cảm ơn ngàn ngàn.

Nay kính,
Madame HUYNH-THỊ-MƯỜI.
Chế và bán trà Nam-việt, và Trà huê tại Thủ-đầu một.

« Nguyễn-nhựt-Tân »
Tiệm Nhựt-Tân mới mở cửa hàng trước nhà thương Chợ-rẫy (Cholon) bán gạo, nước mắm, củi, thuốc, giấy và đủ đồ tạp-vật.
Có thợ sơn thiết giới, lãnh sơn nhà cửa và các việc thợ xây về nghề sơn thiết khéo như thợ tay làm.
Có thợ may lành may quần áo An-nam, mau mà lại khéo, nếu quí vị đến một lần thì sau quí vị sẽ vui lòng đến hoài.
NGUYỄN-NHỰT-TÂN.

Kinh cáo

Nay đương thời buôn bán cạnh tranh, trong thế giới mở mang văn minh tân hóa. Vậy chúng tôi cũng cố gắng sức chen chân vào con đường tân học.

Xin trình đề các quí ông quí bà, cùng chư cháu quân tử đồng hay: Tôi mới khai một tiệm bán các thứ hàng tơ lụa: Hàng Tây, hàng ta, hàng Saigon và hàng Tàu; có nhiều thứ bông lụa kiểu và đủ các màu. Xin kể sơ lược mấy món hàng ta (Bắc-kỳ) ra sau này:

Xuyến đen và các màu, trơn và bông, đờn ông và đờn bà. Lương đen và các màu, trơn và bông, đờn ông và đờn bà. Lành đen và trắng trơn và bông. Minh băng đen và trắng cùng mỡ gà bông đờn bà. Lụa đen và trắng (quần anh) trơn và bông. Lụa bạc (có đờ) đen trơn. Lụa tóng đen, tiêm, măng. The la cá trơn và bông hột mè, trắng và đen. Lương sa hột đen và trắng. Chạt lụa và sa trơn và bông vân vân.....

Vậy xin quí ông quí bà, có hàng đến thì cứ gọi thợ cho bán hiệu, dùng gói bằng Contr: remboursement. Hoặc quí ông quí bà có lấy kiểu để coi (Echantillons) thì hồn hiệu xin gửi liền. Còn như tiến cước (port) về phần hồn hiệu chịu. Quí ông quí bà nào mua hàng từ 20\$ 00 trở lên thì trừ huê hàng 5%.

Hang bán trả tiền ngay (Au comptant).

Xin gọi thợ cho: **Toàn-Thành**
Assortiments de nouveautés diverses soieries
28 rue de la soie 28 (Tonkin) Hanoi.

Nay cần Bạch
Chủ nhân: Madame ĐINH-THỊ-CA.

Xin ghé mắt!

Kính cùng quí ban Đông-bang tri

hiệu. Chúng tôi có cao-bạch bằng đến ngày 25 Septembre 1919, chúng tôi sẽ dùng xe hơi đưa hành-khách từ Saigon đi Thủ-đầu, và trở lại mỗi ngày hai chuyến; nhưng vì xe sửa chữa rồi, (Máy móc không chạy), ra lẽ chúng tôi thất lời cùng chư tôn, nên chúng tôi xin Chư tôn miên-nghi.

Chúng tôi hứa chắc rằng đến ngày 1er Octobre 1919, xe sẽ khi sự chạy chẳng sai.

Luôn dịp, chúng tôi kính to cùng Chư-tôn rõ rằng: « Chúng tôi dùng xe hơi rước đưa hành-khách đây, « chẳng qua là muốn cho tiện bề qua lại và chớ chuyên hàng-hóa cho « Đông-bang ta, ngõ hầu cuộc thương « mãi càng ngày càng phát, chớ « chẳng có lòng nào muốn tranh « giành mỗi lợi của Langsa và Đông « báo ta đâu ».

Vậy xin Chư-tôn miên-luân.
Pr Jb ĐUA H. M. & Cie,
Commission en Douane-Camloage,
80, rue d'Ormay et 56-64 Bd Charner Saigon.
Le Directeur,
Joseph HA-MINH-ĐUA,
60, Boulevard Charner, Saigon.

Tại nhà in "Imprimerie de l'Union" có bán sỉ và bán lẻ các thứ thơ tướng và sách vở kể sau đây, vị nào muốn mua xin viết thư cho M. Nguyễn-văn-Chia, Directeur de l'Imprimerie de l'Union 157, Rue Calmette Saigon. Vị nào mua sỉ thì sẽ có được tiền học bổng.

1. Toàn-quốc điển nghĩa do 1 à 31	Mỗi cuốn	0\$40	46. Ngủ-hồ bình-nam do 1 à 5 tờ		
2. Phi-lang do 1 à 11			1. Gồm 4, 0\$40, cuốn thứ		
3. Phấn-trang-lưu do 7, 0\$20			5. 0\$25.		
4. Phụ-lũ bình-tỷ do 1 à 9	0 40		47. Sách dạy làm bánh	Mỗi cuốn	0\$30
5. Phụ-đám do 1 à 12	0 30		48. Bàn đôn kiem		0 30
6. Thuê-trị quí giảng do 1 à 2	0 40		49. Bàn đôn tranh		0 50
7. Tuy-đường do 1 à 2	0 40		50. Bải ca 8 người		0 30
8. Ưng-vân quàng do 1 à 2	0 40		51. Kim Văn-Kiều		1 00
9. Long đờ công-an do 1 à 4	0 40		Kim Văn-Kiều (có hình)		2 00
10. Mông-trung-duyên do 1 à 4	0 40		52. Chuyển đời xưa		0 50
11. Mai-lương-ngọc do 1 à 4	0 40		53. Đổng âm tự vị		0 40
12. Thiệp danh sang chảnh-tây do 1 à 11	0 40		54. Syllabaires annamites		0 00
13. Thiệp danh sang chảnh-tây do 1 à 11	0 40		55. Nhân nguyệt văn đáp		0 30
14. Tam-quê nam-đường do 1 à 5	0 40		56. Kim túy tinh từ		1 20
15. Truê-đợt xưa	0 50		57. Thiệp hành điển học		0 50
16. Tam-tự-kinh	0 50		58. Thiệp xã hữu báo		0 10
17. Văn tiên	0 40		59. Tủ thư thiết nghiệp		0 10
18. Nam-kỳ phong tục do 1 à 2	0 40		60. Vocabulaire français anglais et Annamite	0 70	
19. Sứ-công do 1 à 2	0 25		61. Vocabulaire et chinois	0 60	
20. Thiệp-khanh châu-tuần	0 30		62. Petit atlas de la Cochinchine	1 00	
21. Nam-nữ hôn-nhơn do 1 à 2	0 40		63. Cours Grammaire de langue française	0 40	
22. Lâm-sanh xuân-nương	0 30		64. Nam phong	mỗi số	0 40
23. Lâm-sanh làm-thoại	0 30		65. Nữ lễ		0 25
24. Phụng-khieu lý đàng	0 35		66. Passes temps		0 40
25. Nhi-thập tứ-hiệu	0 30		67. Các thứ làm bánh		0 40
26. Vạn-hồ-lũ do 1 à 6	0 40		68. Histories d'Annam		0 25
27. Trần-minh khổ-chuối	0 20		69. Leçons élémentaires de Géographie		0 35
28. Tử-dân từ-thú	0 10		70. Lectures françaises		1 50
29. Thiên Hương	0 30		71. Bật viết các phép nhâm mỗ		0 35
30. Thạch-sanh lý-thông	0 30		72. Cơn phác		0 60
31. Tủng Tam-quốc các ngô-quang	0 40		73. Recueil d'exercices sur le calcul différentiel		1 00
32. Tủng Tam-quốc Tam cổ thiêu-lư	0 45		74. Nghi bít tinh		0 25
33. Tủng 'hong-thần	0 40		75. Quân anh kiết do 1 à 3		0 40
34. Kim-Vân-Kiều	0 50		76. Chánh đức Di Giang nam do 1 à 4		0 30
35. Kiều pho	0 20		77. Dictionnaire Annamite français (broché)		3 50
36. Trường-ngô thư	0 35		78. Dictionnaire (relié)		4 50
37. Tủng Sơn hựu	0 50		79. Dictionnaire français-annamite (broché)		4 50
38. Châu hát cặp	0 30		80. Dictionnaire (relié)		5 50
39. Hết huê tinh	0 25		81. Manuel de conversation franco-annamite		0 80
40. Tủng Nhứt-điện nhi-điện do 1 à 3	0 20		82. Méthode de lecture illustrée franco-an		1 00
41. Thơ cha mẹ dạy con do 1 à 2	0 25		83. Méthode de lecture illustrée en français		0 60
42. Trần-trê-hôn	0 30		84. Méthode de lecture illustrée en quốc-ngữ		0 50
43. Giải buồn	0 40		85. Morale de legion de choses		0 60
44. Chiếu-quân công tử	0 30		86. Morale pratique en français		1 00
45. Lang-châu học	0 30		87. Morale pratique en quốc-ngữ		1 00
			88. Manuel de conversation Franco-annamite (relié)		2 00
			89. Traité et Rapport		2 00

VU'A THUỐC ANNAM

(Dépôt de Tabacs Indigènes)

E. DẦU

N° 58, Rue Lefebvre, — SAIGON

NGÒ CÙNG CHU' ÔNG HÚT THUỐC

Thuốc Gò-vấp trừ tai Vạ đày, trừ tai Vạ đày, trừ tai Vạ đày. Thuốc ngon, mùi điện, tàn trắng, khói thơm, hút không hại, hút không hại, hút không hại. Hàng gần xa rộng lòng thì An-na-tri, Bán thử, và cung thỉnh chư Thượng đế trong Lục-châu. Tiệm nào muốn Trừ Thuốc của Danh hiệu đăng bản lại, xin gọi thợ đến Tiệm tôi mà thương nghi. Tôi sẽ hồi âm phân rõ giá cả, cách gọi và cách trả tiền. Văn tôi giữ một lòng chắc chắn, giúp bạn đồng-bang để Mua, để Bán. « Tiên nghĩa nhĩ hậu lợi ».

Lời hèn kính to bạn Đông-Bang
Đieu đặc thương nhau nội cửa Hàng,
Bương bả Thương-trưởng dành mỗi lợi,
Đề người khi đi cõi Nam Phang.

VU'A THUỐC GÒVẤP
ở đường dầy Bà-bà.
Chủ-vựa, E. H. V. DẦU, kính cáo.
N° 58, Rue Lefebvre Saigon.

Nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa

Nếu chủ vì muốn mua một cái nhà máy xay lúa theo kim thời và lại toan hảo, chày dẹt 5-10-15-20-30-50 hay là 100 tấn cùng là hơn 100 tấn gạo trắng mỗi ngày (24 giờ).
 Nếu chủ vì muốn bán tình giá riêng dạng mà lắp hoàn thành một cái nhà máy xay lúa, đá nhá, nèn chày, rập máy, cũng chày đá nhá và ván, nói tắt một đều nghĩa là chày dẹt.
 Nếu chủ vì muốn cách để trả tiền và thì hành cho gộp các việc của chủ vì sai khiến, thì nên đến tại đây.

Bonneloy & Cie

Đường d'Ormeay mà suy tính và hằng ngày sẽ chỉ các đống của ich cho, hoặc đưa coi kỹ thử (bản đồ) cùng giá tiền.
 Có nhiều kỹ từ làm bằng gỗ rỗng đã có chịu cho nhiều chỗ thành trụ rồi.
 Sau này hằng chúng ta cho chủ qui vị đặc nhà máy của chúng ta hay rằng: Chủ qui vị ở xa xuôi không tiếng bề giao thiệp buôn bán lúa gạo cùng ngoại quốc thì bằng chúng ta sẽ hết lòng mà giúp cho; nghĩa là chỉ giá cả đùm cho.
 Hằng chúng tôi cho chủ qui vị hay rằng: Tại hãng có sang Tàu-khoi (chaloupe) à vapeur mới và cũ, như chủ qui vị muốn mua và cách trả tiền thì xin đến tại hãng mà suy tính.

CÓ MỘT THỨ NÀY MA THU.

(Thứ này o gạc lai)

Có một thứ rượu Rhum này hay trị bệnh rất, nó lành mà làm cho ta khỏe, tiêu hao hết bệnh, như rượu và thêm thối. Rượu này rất dai dẳng, thân họ rất chuộng và lại tốt hơn các thứ rượu Rhum khác.
 Hằng coi cho kỹ kéo làm thì giá và phải nói cho phải cái ve có dán nhãn trông như hình kiến định mới đến đây.
 Có bán tại các tiệm bán đồ tạp vật

PILULES FOSTER

Remede special pour les maladies des reins et de la Vessie

福德氏秘製保腎丸
 人身之血每三分鐘經過腎府一次...
 腎府週身之血中...
 腎臟積毒...
 延痛不癒...
 心虛怔忡...
 不測之疾...
 配製之法...
 宜時均可...
 結可服三丸...

La Véritable Marque (Étiquette jaune.)

PIRIX: 3 fr. 50 le flacon, chez tous les pharmaciens.

Michel NGUYEN-HIẾP-HÒA

Tại chợ Lái-thiền, đường Abattoir

Trại tôi dùng toàn cầm-lai, trái, gỗ đồng các món theo kiểu kim thời.
 Bàn chày (mặt cầm-thạch, thành chày hay không mặt gỗ liền bốn kiểu).
 Bàn tròn (mặt cầm-thạch, thành chày hay không mặt gỗ liền, bốn trụ, một trụ).
 Bàn lau 12 trụ, bàn rượu, bàn Salon, bàn lật.
 Tủ áo, tủ rượu, tủ thờ cầm hay chạm vàng ba, hai, một, vân, vân.
 Qui ông muốn đặt xin gọi kiểu hay là đến tại nhà tôi lựa mua đồ có sẵn.

Tự-vị Pétrus Ky

Cuốn tự-vị Pétrus Ky Langsa dịch ra quốc-âm, in lần thứ nhất đã hết lâu rồi. Bởi nhiều vị muốn mua mà không có, nên nhà-in Union in lần thứ 2' édition giúp lợi cho trong xứ. Tuy giấy còn mất mệc lòng giá bán cũng không đổi. Cứ mỗi cuốn sáu đồng (6\$00). Mà vì nào muốn mua trả bạc trước bảy giờ, lại để cho giá nhẹ hơn năm các, là tra năm đồng rưỡi thôi.
 Muốn mua cứ việc để gọi ngay cho:

M. Nguyễn-văn-Cửa
 Directeur de l'Imprimerie de l'Union, 155-157 - Rue Catinaf Saigon.

BANQUE INDUSTRIELLE DE CHINE

TRUNG PHÁP THIẾT-NGHỊEP NGÂN HÀNG

ĐẠI-PHÁP NẮC DANH CÔNG TY TƯ, BỒN 45 TRIỆU QUAN

Hội trường quản-lý: ông André Berthelot
 —Chánh Tổng-lý: ông A. J. Pernotte
 Chánh hội sở tại Paris, 5574 đường Lazare
 Chánh hãng ngành tại Peking (Bắc-kinh) tại Trung-quốc.

Hãng mở văn phòng tại Shanghai, Tiên-Tsin Hongkong và Saigon.
 Có để Thông-quản (Correspondants) khắp toàn cầu, nơi các xứ phiến-thanh.
 Chủ hãng: TAI PHÁP-NGHỆ - Société Générale pour développer le Commerce et l'Industrie en France (Thương-mại và công-nghiệp ban bố đại công-ty).
 Tại Luân-Đôn: M&C.L. - Hàng London County et Westminster Bank L.D.
 Tại Niền nước: (New York, Huế, etc.) - MM. Redmond et Co.

Hàng ngành Saigon
 8, quai de Belgique và 2, rue d'Adran
 Tính toán các thứ sổ sách...
 Tính tiền (dữ thiếu) bằng phiếu chi và bằng bạc đồng (piastres) lời hai ly 2%.
 Tính tiền (dữ thiếu) bằng tiền quan (francs) có thể thời lại bằng phiếu vay, hoặc căn trừ bằng các thứ tiền tại Pháp-quốc, lời hai ly rưỡi (2 1/2%).
 Tính tiền gửi vào Caisse d'Epargne (Kho Tiết-kiệm) hoặc bằng tiền quan (francs) hoặc bằng bạc đồng (piastres). Về cách thức xin đến hội thãm.
 Có tiền có định lệ, hoặc tính bằng tiền quan (francs), hoặc tính bằng bạc đồng (piastres). Về giá bạc và cách thức, xin đến thương nghị).
 Trả nợ thế có tiền dẫu (Escompte) và lãnh đôi nợ các giấy tờ về việc thương-mại. Sang giấy chịu nợ (traites), phiếu nợ (chèques) hoặc sang giấy nợ tại các xứ phiến-thanh.
 Cho hay và thì hành các việc cho nhà buôn-nợ (Bourse) ăn chung các nơi.
 Cho mượn tiền trước mà phải thế-chữ hàng hóa cũng là vãng khế.

Tổng-ly A. BERTHIER.

Pháp-Việt Khách-lầu

(HOTEL DE FRANCE)
 N° 153 Rue Catinaf Saigon
 HUỶNH HUỆ KÝ, QUẢN LÝ

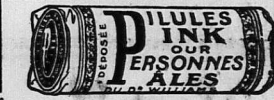
Kính cùng qui ông qui bà rõ, tôi là chủ tiệm ngũ Nam-hồng-Phát Saigon, nay tôi cũng làm quản-ly Khách-lầu Pháp-việt Khách-lầu số 153-155 đường Catinaf, tôi mới sửa lại cho vừa ý qui ông và qui bà, phòng rộng mát, sạch sẽ, có đường sắt, ván gỗ, nước trà và có chỗ tắm gội thông thả, xin qui ông qui bà thừa dịp đi Saigon, ghé lại tiệm Pháp-việt Khách-lầu mà nghỉ, thì tôi sẵn lòng tiếp-rước qui ông qui bà luôn luôn.

Giá tiền phòng

Ngoại hạng	24 giờ	1\$60
Hạng như	24	1 40
—	nhì 24	1 20
—	ba 24	1 00

Cho mượn xe hơi

M. Nguyễn-hành-Điêm « Quản-ly hãng Hậu-gian » tại Vinhlong, có sắm hai cái xe hơi con tốt hiệu Langsa « Clément Bayard và Licorne » để cho mượn.
 Giá sẽ tính nhẹ hơn hết, đúng đi. Như là: Travinh, Canthor, Sadéc, Chomoi, Vungthiêm, và Cánhnam vân vân.
 Qui khách có thừa dịp dùng cho tiện đường thì thông tin cho M. Diêm Galouest Vinhlong hoặc đến do người đời hay trước, người sẽ hết lòng tiếp-rước và chăm lo vô cùng.
 Xin qui khách lưu tâm, giúp người đồng-bang nên việc.

TÌ VỊ CÓ BÌNH

Trong cơn trời nóng nực, nếu tí vị có bình thì lấy làm niềm-nghệ cho nhiều người phải dừ bị cho nghiêm nhậi vì sự chịu đựng nực tí vị loại-doạ là vì sự chịu đựng...
 Mỗi năm trong mùa nắng hạn có nhiều người chết vì bình kiết, như là những người có tí vị không đăng tốt thì lấy làm thương-hê cho sanh linh.
 Vì tí vị không đăng tốt thì phải mua mau mua thuốc Piles Pink mà uống, chế khá kiên trì. Thuốc Piles Pink để uống làm và lại rẻ tiền.
 Mỗi buổi ăn cơm rồi uống một hoa thì đủ.
 Tiêm thuốc nào cũng có bán.

PILULES PINK

(Bồ hoàn tinh đơn)
 Trong các tiệm thuốc có bán, có trừ tại tiệm thuốc của ông de Mari et Laurens Pharmacie Normale, Saigon.
 Mỗi hộp giá là 3 quan 50; 6 hộp 17 quan 50.

Nguyễn-thời-Mạnh

Trại của và các thứ ghe tại chợ Lái-thiền đường Abattoir, xin Quới ông muốn đặt thì gọi tôi thương nghị hay là đến tại trại tôi, thì tôi sẵn lòng tiếp-rước. Giá rẽ.
 NGUYEN-THOI-MANH,
 chủ ký.

Cách tranh thương

Muốn buôn bán cho đắt mỗi hàng, thì phải đắt đến cho thiệt sáng.
 Người buôn bán Âu-châu cũng dùng cách đó; người china họ cũng dùng cách ấy.
 Vậy thì đồng-bang nên đến tiệm Lục-tinh khách-lầu số 82 đường d'Espagne chợ Saigon, mà mua hoặc đến khi, hoặc đến lòe hiệu Best, mà đứt cho sáng; thì cuộc buôn bán mới thành công.
 Tiệm đó có đủ các thứ đèn đẹp để; và bán rẻ hơn các nơi.

TÔI KHÔNG ĐỜI BỤNG!

Ấy là cơn (thường thiên hạ hằng nghe nói trong lúc đói khát thì bụng đói khát) nhưng đặng đặng đặng thì bụng đói khát...
 Trong lúc nóng nực

Nếu Chủ-tôn muốn ăn uống lực học thường thì cho khá dùng những rượu khai vị dọn ra giả đỏi (aperitifs frédais) mà có nhiều khi bụng đói khát rất dữ dội...
 Một ly bé rượu QUINA GENTIANE
 Là thứ rượu của các thầy ta dùng San-Paulo (Espagne) đời, và ứ ứ là sẽ nóng nực, cũng như sử Đông-dương là dầy Rượu này làm bằng các thứ thảo mộc làm rất có danh tên thuốc là

MỘT LY BÉ RƯỢU QUINA GENTIANE

Mà các thầy ta ứ dùng ở trường bệnh mà yếm ý dùng làm cho đỡ nóng, mà lại thanh tho, dãn cho ai mà hay lên tẻ cũng chẳng khác đâu.
 Mỗi năm trong mùa nắng hạn có nhiều người chết vì bình kiết, như là những người có tí vị không đăng tốt thì lấy làm thương-hê cho sanh linh.
 Vì tí vị không đăng tốt thì phải mua mau mua thuốc Piles Pink mà uống, chế khá kiên trì. Thuốc Piles Pink để uống làm và lại rẻ tiền.
 Mỗi buổi ăn cơm rồi uống một hoa thì đủ.
 Tiêm thuốc nào cũng có bán.
 PILULES PINK (Bồ hoàn tinh đơn)
 Trong các tiệm thuốc có bán, có trừ tại tiệm thuốc của ông de Mari et Laurens Pharmacie Normale, Saigon.
 Mỗi hộp giá là 3 quan 50; 6 hộp 17 quan 50.

Tiệm sữa xe

PHÁP-VIỆT KHÁCH-LẦU
 CỦA
 MM. HUỶNH-KHÁNH-QUAN
 VÀ
 HẬU-NGỌC-Ở
 tại Phố-Nhuận (Giadinh)
 Thân trên chợ Xá-Tài
 SỮA
 Xe mũi, Xe kiền, Xe bò thùng
 chắc chắn, ki lưỡng
 Giá tại rẽ

1A-SONG MAT-XAY
HÈN

Và bán rải lăm

Nhieu con Rồng

HAO-VINH Công-ty
(Hào Vinh)
Số 7, Rue Lefebvre, Saigon
MAGNETS EXCLUSIFS

SOCIÉTÉ DES TABACS

DE L'INDOCHINE

(Đông-dương Yên diệp Công-ty)

Tư-bản 6.000.000 fr.

Chính sđ Công-ty tại PARIS

Sđ Cai-trị và công-xưởng tại HANOI

Đón-điền trồng thuốc lá tại KIM-XUYÊN và VĂN-KHÉ

Miền ở những chỗ sau này gọi bên trong các hiệu :

XÌ-GÀ.
NINA.

Thuốc chữa vãn :

COQ (Con gà)

Thuốc vãn :

FAVORITES.
MÉTROPOLES

vãn vãn

Và thứ thuốc lá vãn, chiếu khách, hiệu

PAGODE (Cái chùa)

KHOAN CHẤT THỦY
(Nước suối khoáng)

VICHY

PHÁP-QUỐC-TUYỂN

VICHY CÉLESTINS

Có bán ngay tại các | Tại bình đầu Thôn, bình đầu Bàng-quang, bình Pháp
và nhà ở. | -Yagan-lâm-sơn (cđ) - Sau này chỉ ở Bàng

VICHY GRANDE-GRILLE trị bình cho gan và bình
VICHY HOPITAL trị bình thương tí, trường và bình

Khi cần chứng cứ giả mạo thì mua phải chỉ cho trong
thứ nước sau bình muốn dùng.

VICHY-ÉTAT BIỂU TẾ

DEL VICHY-ÉTAT là nước tự nhiên trong nước suối lý mà ra. -
Có hộp và có vò.

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi hộp 30 viên rồi uống chừng 2, 3
hộp thì sẽ tiêu hóa.

PRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình đẹp nước xít
Mới khi-chất

Certifié la biogéa,
Paris mille quatre cent cinquante et
saigon le 20 Octobre 1919
W. G. G. G.

Cách làm mau té tiền

Viết thư cho hãng Annam, Hào-vĩnh Công-ty, 146 bis Rue Lefebvre biểu gởi contre-remboursement (cách tiền trao của lãnh nơi nhà dầy thép một hộp một trăm ve dầu Essence de menthe, hiệu Lô-tiền, tốt như ở trong cõi Đông-dương, giá là mười lăm đồng (15\$00) mà thôi. Về bán lẻ lại cho trong vòng quen lớn một ve hai cật (0\$20) - mỗi ve lời 5 su, một trăm ve lời 5 đồng bạc, mười hộp lời năm chục, một trăm hộp lời năm trăm đồng bạc!

Viết thư đi, đừng bỏ qua dịp làm té tiền, ồng lăm. Ban đầu lời ít sau lời nhiều, bán khôn quen thói, làm giàu chẳng bao lâu!

Cho không! Hãy coi cho kỹ. - Kể từ ngày nay một trăm người nào gởi thư đến mà mua dầy trước, hãng Annam Hào-vĩnh Công-ty sẽ vui lòng gởi cho không một kilo xà-bông mặt-xây thiết, hiệu ngựa một sừng. (La Licorne), tốt như ở trong cõi Đông-dương hay là một ve dầu thơm Essence pour Lotion : Eau de Cologne, Quinine, foin coupé để làm đủ một lít các thứ dầu thơm ấy, tùy thích ai muốn thứ nào cũng được!

Hãy viết thư mau đi, đừng bỏ mất cơ hội làm té tiền ồng lăm.

Hãng Annam, Hào-vĩnh & Co.
146 bis Rue Lefebvre Saigon,
Kính đốn.

CORDONNERIE-CHAPELLERIE TONKINOISE
GRAVURE SUR MÉTAUX ET MARBRES

NGUYỄN-CHÍ-HÒA
SAIGON - 83, Rue Catinat, 83 - SAIGON

TIỆM ĐÓNG GIÀY của tôi làm theo
kiểu Langsa kim thời.

Tôi làm kỹ càng và thiết tình bằng
các thứ Da bên tây hết và tinh phải
giả không mắt, chớ không phải như
chỗ khác làm phở Da-xấu mà bán rẻ.

Tôi có bán nhiều kiểu nón Casque
thiết nhẹ và chắc, lợp bằng Ni-xam
bỏ Trảng và Vàng.

Tôi cũng có thợ giỏi khắc Con-đầu
Bằng-đồng chạm Mộ-bia đá Cầm-
thạch để má.

Có sẵn Sách Mẫu (CATALÓ) đủ
kiểu và các thứ màu da gởi đến cho
Quý vị lựa.

BÀN-SỈ CÓ GIÁ RIÊNG.
NGUYEN-CHI-HOIA Kính mời.

PHẢI DÙNG THUỐC BÒ VÀ TRỊ ĐÂM
THUỐC BIỆU SẮ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
Của ông lương-y GUILLET

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có ở
đương của ông lương-y GUILLET lấy làm thần hiệu
trong những bệnh HƯ PHẪ, đau trong TÍ VỊ, đau
cổ TRÁI TIM, ĐAU GAN, ĐAU MÌNH, RẾT VỎ
DA, ĐÓNG CHÓI MƯỚC, BỆNH KIẾT, BỆNH HO ĐÀM,
BỆNH CÚM, GHE CHỐC NGOÀI DA và bệnh có
TRÙNG LÁI TRONG ĐUNG.

Ấy là một thứ THUỐC XỔ RỄ HÈN và rất hiệu
nhiệm làm cho MUYẾT RA TINH KHIẾT. Những
bệnh gốc bởi ĐÂM hay là MẬT phát ra thì uống
nó hay lắm.

Hết ki thuốc trị đâm nào mà không có đến kỹ
tên PAUL GAGE thì chớ dùng.

LẠI CÒ MỘT THỨ
THUỐC HOÀN XỔ
nào cũng rất trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux
của ông lương-y Guillet.

Trước chỉ gọi thuốc này là tên: PAUL GAGE PILS, một hộp
bao chổ ở trong đường GARELLE 51, BERNARDIN mô tả số 2,
rue de Valenciennes PARIS
và trước chỉ được PHƯƠNG ĐÔNG BÁN

CÓ MỘT MINH NHÀ NÀY CÓ QUYỀN
TRAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SÙNG VÀ LÀM XE MÁY
TẠI TRĂNG St-Étienne
Mà thôi

Mons F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinat. - SAIGON

Có Bán SÙNG
củ thế và đủ kiểu. M,
THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ
và đủ NỮ-TRANG. Đủ cả thế lại giá rẻ
Lục-Châu muốn mua vật chi thì xin đi thế như vậy!
N. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinat. - SAIGON

Saigon - Imp. de l'Union
L'Administrateur Gérant: NGUYỄN VĂN-ỨA